

Forsvarsdepartementet
Postboks 8126 Dep
0032 Oslo

Også sendt pr. e-post til postmottak@fd.dep.no

FORSVARSDEPARTEMENTET	
SAKNR. 09/0222351	
25 NOV 2009	
ARKBET:	600
KASSERES 5 ÅR	
KASSERES 30 ÅR	
BEVARES	

Deres ref:
2009/02223-3/FD I
4/SOH/MCR

Vår ref: #87189v1/th-th

Saksbehandler:
th@jus.no T +47 22 03 50 61

16.11.2009

Høringsuttalelse - utkast til forskrift om oppfølging og erstatning for personell som tjenestegjør eller har tjenestegjort i internasjonale operasjoner osv.

I Innledning

Vi viser til departementets høringsbrev av 9. oktober 2009 vedrørende ovennevnte høring.

Det er en prioritert oppgave for Advokatforeningen å drive rettspolitisk arbeid gjennom høringsuttalelser. Advokatforeningen har derfor en rekke lovutvalg inndelt etter fagområder. I våre lovutvalg sitter advokater med særskilte kunnskaper innenfor det aktuelle fagfelt og hvert lovutvalg består av advokater med ulik erfaringsbakgrunn og kompetanse innenfor fagområdet. Arbeidet i lovutvalgene er frivillig og ulønnet.

Advokatforeningen ser det som sin oppgave å være en uavhengig høringsinstans med fokus på rettssikkerhet og på kvaliteten av den foreslåtte lovgivningen.

I saker som angår advokaters rammevilkår vil imidlertid regelendringen også bli vurdert opp mot advokatbransjens interesser. Det vil i disse tilfellene bli opplyst at vi uttaler oss som en berørt bransjeorganisasjon og ikke som et uavhengig ekspertorgan. Årsaken til at vi sondrer mellom disse rollene er at vi ønsker å opprettholde og videreutvikle den troverdighet Advokatforeningen har som et uavhengig og upolitisk ekspertorgan i lovgivningsprosessen.

I den foreliggende sak uttaler Advokatforeningen seg som ekspertorgan. Saken er forelagt lovutvalget for erstatningsrett. Lovutvalget består av Carl Aasland Jerstad (leder), Per Erik Bergsjø, Marit Forsnes, Jan Martin Haugen, Erik Johnsrud, Tore Leiros og Marit Forsnes.

Advokatforeningen avgir følgende høringsuttalelse:

II Sakens bakgrunn

Forsvarsdepartementet har 9. oktober 2009 sendt på høring utkast til forskrift om oppfølging og erstatning for personell som tjenestegjør eller har tjenestegjort i internasjonale operasjoner mv. Advokatforeningen har gjennomgått høringsbrevet, utkast til forskrift om oppfølging og erstatning for personell som tjenestegjør eller har tjenestegjort i internasjonale operasjoner og forskrift om endring i forskrift om erstatning for psykiske belastningsskader som følge av

deltakelse i internasjonale operasjoner mv. For Advokatforeningen har det vært naturlig å ha særlig fokus på de erstatningsbestemmelsene som er inntatt i forskriftsutkastene.

Advokatforeningen kommenterer i III nedenfor de to forskriftsutkastene. I IV oppsummerer Advokatforeningen sitt syn på forskriftsutkastene.

III Kommentarer til forskriftsutkastene

1. Innledning

Advokatforeningen har gjennomgått begge forskriftsutkastene og sammenholdt disse med bestemmelsene i forsvarspersonelloven §§ 12 a – 12 c. Advokatforeningen kan generelt slutte seg til hovedsynspunktene i høringsbrevet. Imidlertid har Advokatforeningen enkelte kommentarer til utformingen av forskriftene og forskriftenes forhold til lovverket.

I punkt 2 nedenfor tar Advokatforeningen for seg forskrift om oppfølging og erstatning for personell som tjenestegjør eller har tjenestegjort i internasjonale operasjoner. I punkt 3 kommenterer foreningen forskrift om endring i forskrift om erstatning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner mv.

2. Forskrift om oppfølging og erstatning for personell som tjenestegjør eller har tjenestegjort i internasjonale operasjoner

Til § 4:

I § 4 andre ledd heter det at de tilbudte tjenester skal være ”forsvarlige ut fra den enkeltes behov”. Formuleringen er temmelig vag og klargjør i liten grad hva personellet kan forvente. Det hadde vært en fordel å presisere bestemmelsen noe mer.

I tredje ledd uttales at det ”innen rimelig tid” skal foretas en helsemessig utredning, vurdering og behandling. Begrepet ”innen rimelig tid” er upresist og gir rom for betydelig tolkningstvil. Riktignok forstår vi andre punktum dit hen at det skal fastsettes en mer konkret frist. Etter Advokatforeningens syn hadde det vært en fordel om denne fristen fremgikk uttrykkelig av forskriften.

I fjerde ledd heter det at retten til oppfølging bare gjelder hvis kostnadene ”står i rimelig forhold til tiltakets effekt”. Igjen er det Advokatforeningens syn at dette blir vagt og lite forpliktende. Advokatforeningen ser selvfølgelig at det må settes opp visse skranker, slik at kostnadene ikke løper løpsk. Dersom Forsvarsdepartementet kunne utdype innholdet noe mer i motivene, hadde imidlertid det vært en fordel.

Advokatforeningen har tilsvarende innvendinger mot begrepet ”så langt det er hensiktsmessig” i femte ledd. Også her er problemet at det blir svært vanskelig å se hvor langt personellets rettigheter egentlig rekker.

Til § 5:

I denne bestemmelsen brukes uttrykket ”veteraner”. Uttrykket er ikke definert i forskriften. Dersom det ikke gjennom annen regulering er gjort klart hvem som omfattes av uttrykket ”veteraner”, bør dette sies uttrykkelig i forskriften.

Til § 6:

I andre punktum bør det etter Advokatforeningens syn føyes til et "at" mellom "etter" og "personellet".

Til § 7:

I bestemmelsen heter det at erstatningen "skal være på samme nivå som den til enhver tid gjeldende tariffavtale for personell som tjenestegjør i en internasjonal operasjon". Intensjonen synes å være en likebehandling mellom dem som er omfattet av særavtalen 16. mai 2000 og dem som faller utenfor. Videre forstår vi høringsbrevet dit hen at ytelsene er forutsatt å være høyere enn dem som gis under yrkesskadeforsikringsloven. Advokatforeningen kan gi sin tilslutning til denne intensjonen.

Lov om forsvarspersonell § 12 b henviser imidlertid til yrkesskadeforsikringsloven §§ 12 og 13 første ledd så langt gjelder erstatningsutmålingen. I medhold av disse bestemmelsene er det gitt regler om hvordan utmåling skal skje. Det blir da problematisk når forskriften § 7 viser til tariffavtalen når det gjelder erstatningsnivået. Hvis meningen er å fravike utmålingsreglene i yrkesskadeforsikringsloven i favør av skadelidte, bør dette sies klarere. I så fall oppstår også spørsmålet om departementet har tilstrekkelig hjemmel til å fravike bestemmelser som er lovfestet.

Til § 8:

I § 8 foreslås at skadelidte skal få en utvidet rett til terminerstatning i forhold til det som fremgår av skadeserstatningsloven § 3-9. Etter Advokatforeningens syn er formålet bak bestemmelsen godt, idet siktemålet synes å være å gi skadelidte en økt fleksibilitet og dermed et bedre vern. Forsvarsdepartementet bes imidlertid vurdere om lov om forsvarspersonell gir tilstrekkelig hjemmel til å fravike skadeserstatningslovens § 3-9 (og yrkesskadeforsikringslovens utmålingsregler).

Etter Advokatforeningens syn er § 8 også noe uheldig utformet rent lovteknisk. Dersom man leser første ledd isolert, fremstår det som om skadelidte fritt kan velge terminerstatning. I andre ledd synes det å ligge en begrensning, men forholdet mellom de to leddene blir uklart. Advokatforeningen foreslår at første ledd i stedet gis følgende ordlyd:

"Erstatningen skal som hovedregel gis som en engangsyttelse. Dersom det samlede kompensasjonsbeløpet utgjør mer enn 9 ganger folketrygdens grunnbeløp, kan skadelidte velge å få erstatningen helt eller delvis utbetalt som periodiske ytelser."

Dersom denne ordlyden velges, blir andre ledd overflødig.

Bestemmelsene om terminerstatning markerer et klart brudd på de utmålingsreglene som er gitt i medhold av yrkesskadeforsikringsloven. Advokatforeningen ser at det her kan oppstå relativt kompliserte beregningstekniske spørsmål, herunder når det gjelder skatteulempen. Det hadde vært en fordel om motivene hadde gitt en bedre redegjørelse for hvordan terminerstatningsbeløpene er tenkt beregnet.

I 4. ledd heter det at "også skadelidte som utleder sin rett fra en annen" kan ha rett på utbetaling i form av periodiske ytelser. Advokatforeningen savner en utdypning av hva som ligger i dette begrepet.

Avsluttende kommentarer:

Advokatforeningen har for øvrig merket seg drøftelsen av spørsmålet om årsakssammenheng i høringsbrevet s. 6-7. Det fremstår som noe uklart om de alminnelige erstatningsrettslige årsaksprinsipper skal gjelde. Slik Advokatforeningen ser det, hadde det vært en fordel om dette ble klargjort, herunder forholdet til prinsippene om adekvans.

3. Forskrift om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltagelse i internasjonale operasjoner

Forsvarsdepartementet forslår i forskriftsutkastet regler for en særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader. Den skal fange opp skader fra 1978 og frem til innføringen av lovfestet objektivt ansvar i forsvarspersonelloven. Advokatforeningen kan gi sin tilslutning til at det gis slike kompensasjonsregler, men har enkelte kommentarer til forskriftsutkastet.

Til § 3:

I bestemmelsen knyttes retten til erstatning opp mot varig ervervsmessig uførhet. Det forutsetts at spørsmålet om varig ervervsmessig uførhet skal avklares gjennom en medisinsk spesialisterklæring.

Til dette bemerker Advokatforeningen at spørsmålet om ervervsmessig uførhet ikke er et medisinsk spørsmål. Som en konsekvens av dette vil de fleste medisinske spesialiser i dag vegre seg for å angi en ervervsmessig uføregrad i %. Så vel i erstatningssaker som i trygdesaker er begrepet ervervsmessig uførhet økonomisk: Det skal gi et bilde av skadelidtes evne til å skaffe seg inntekter etter skaden sammenlignet med før skaden. På denne bakgrunn fremstår det ikke som udelte heldig at den ervervsmessige uføregraden skal vurderes av en medisinsk spesialist. I den forbindelse har det også betydning at de fleste medisinerer vurderer den ervervsmessige uføregraden relativt skjematisk uten at det ses hen til om skadelidte faktisk er i stand til å utføre inntektsgivende arbeid. Ofte settes den ervervsmessige uførheten 0 -20 % høyere enn den medisinske invaliditeten, selv om skadelidte overhodet ikke er i stand til å arbeide.

Advokatforeningen har for så vidt ingen innvendinger mot kravet om at det må innhentes spesialisterklæring. Vurderingen av ervervsmessig uføregrad bør imidlertid ikke knyttes for fast opp til vurderingene i en slik erklæring.

Til § 5:

I første ledd fremgår at kompensasjon etter forskriften kommer "i tillegg til" lovbestemte trygdeytelser og utbetaling av private forsikringer. Vi forstår dette slik at det ikke skal gjøres fradrag for trygdeytelser og private forsikringer. Overskriften i paragrafen blir dermed noe misvisende i forhold til innholdet i første ledd. Det kunne kanskje være hensiktsmessig dersom man i stedet i et tredje ledd presiserte at det ikke skal gjøres fradrag for lovbestemte trygdeytelser og utbetaling under private forsikringer.

Til § 7:

Advokatforeningen viser her til foreningens kommentarer til den tilsvarende bestemmelsen i forskrift om oppfølging og erstatning for personell som tjenestegjør eller har tjenestegjort i internasjonale operasjoner.

Til § 10:

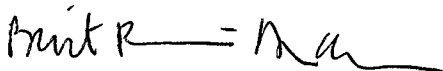
Advokatforening gir sin tilslutning til prinsippet om at utgifter til spesialisterklæring og juridisk bistand dekkes. Uttrykket "dokumentere" kan imidlertid tolkes dit hen at det stilles andre krav til sannsynliggjøring av årsakssammenheng enn det som ellers gjelder i erstatningsretten. Etter Advokatforeningens syn er dette uheldig. Foreningen foreslår at paragrafen i stedet gis følgende ordlyd:

"Rimelige og nødvendige utgifter til utarbeidelse av spesialisterklæring og utgifter til juridisk bistand i anledning saken dekkes i den utstrekning det sannsynliggjøres årsakssammenheng mellom varig psykisk belastningsskade og tjeneste i internasjonal operasjon."

IV Avslutning - oppsummering

Advokatforeningen har ingen grunnleggende innvendinger mot forskriftsutkastene. Det bør imidlertid foretas en klargjøring i enkelte av bestemmelsene som anført av Advokatforeningen.

Vennlig hilsen

Berit Reiss-Andersen
leder

Merete Smith
generalsekretær